

Dagbog fra Uganda

Anne Bodilsen, formand for Kristelig Lægeforening

Hele sommeren tilbragte jeg i Ugandas hovedstad Kampala med at undervise sydsudanesiske sygeplejersker, jordemødre og studerende, der ønsker at blive clinical officers (kort lægeuddannelse). International Christian Medical and Dentist Association (ICMDA) står for projektet med at uddanne sundhedspersonale til det borgerkrigshærgede Sydsudan, et land som har verdens højeste spædbarns- og mødredødelighed.

Her kommer lidt fra min dagbog.

27. juni 2016: Så er jeg landet på Ækvator (eller meget tæt på i hvert fald), blevet installeret i en hyggelig lejlighed og har overlevet den første uge. Jeg har 26 undervisningstimer om ugen, med fredagen som min mareridts-maratondag klokken 9-18 med de samme elever! Og de sidste 4 timer er i biostatistik - det er der jo ingen mennesker, der kan holde ud.

Det er primært clinical officers, jeg skal undervise i kirurgi, farmakologi og biostatistik, og også biostatistik for jordemødre og sygeplejersker. Derudover er der supervision af de forskningsprojekter, som de studerende skal lave i løbet af de næste måneder. Der er rimeligt med bøger at gå ud fra (omend nogle af dem, der er skrevet til det afrikanske marked er noget ustrukturerede) - men der skal laves power-point til alle timer - og det tager mig jævnt lang tid ind til videre. Jeg er blevet indlogeret i en lejlighed i gåafstand fra hospitalet sammen med Megan (amerikaner, arbejder med musik ved én af kirkerne) og Jasper (inder, og også underviser på projektet). Jasper er vild med at lave indisk mad og kokkererer gerne hver aften mod at Megan og jeg tager opvasken - deal!

3. juli 2016: Forberedelse til undervisning tager sin tid - men til gengæld ved jeg nu også en del om at bore huller i kraniet og at diagnosticere knogletuberkulose, brugen af midler til general anæstesi, og er ved at få læst lidt op på skizofreni, da den studerende, jeg skal supervisere til et forskningsprojekt er meget psykiatriinteressert. Ellers går det såmænd helt udmærket med undervisningen. De studerende er selvfølgelig ved at dø af grin i starten af hver time, når jeg går navnene igennem og tjekker, hvem der er der. Men navnene er seriøst heller ikke lige nemme at udtale alle sammen! Min favorit er Friday Banana☺.

11. juli 2016: Jeg har været ved at eksplorere lidt mere i de studerendes navne, og det viser sig, at de fleste sydsudanesere er kvæg-avlere, og at køer er deres kæreste eje - så selvfølgelig bliver børnene opkaldt efter dem. Så jeg er omgivet af sort-broget, rød, og hvid-med-blis. Alternativt kan man også hedde noget relateret til køer - f.eks. tøjring - eller hvis man er rigtig uheldig, kan man

hedde aske-efter-afbrændt-ko-lort. Konceptet med bare at vælge et pænt navn havde de slet ingen forståelse for...

Sydsudans 5 års fødselsdag blev fejret i lørdags med en tur til Victoria-søen. Højt humør hele vejen rundt! Havde egentligt besluttet mig for ikke at bade, men så var det alligevel for fristende, når nu alle de studerende sprang rundt derude. Så nu er jeg på forebyggende antibiotika-behandling og krydser fingre for at schistosomiasis eller andet kryb ikke har bidt sig fast!

24. juli 2016: De studerende er en evig kilde til morskab. I denne uge er jeg bl.a. blevet spurgt om hvad formålet med kæledyr er, og hvorfor jeg ikke havde forfædre begravet i baghaven. Der var også nogen mistro i forhold til min påstand om, at min hud kunne blive solskoldet, og at jeg derfor havde brug for solcreme...

Jeg mødte i formiddags i kirken én af de evakuerede FN-medarbejdere fra Sydsudan. Hun kunne fortælle, at selvom kamphandlingerne var aftaget noget, var der fortsat masser af hævnaktioner, truende sult-katastrofe i store dele af landet, og daglige historier om voldtægter, børn der blev fanget og solgt som slaver, og både børn og unge der blev tvunget til at være soldater. Jeg kan dårligt forestille mig, hvad det er, de studerende skal tilbage til, og hvordan der skal være håb om, at det bliver bedre. Jeg er til stadighed forundret over de studerendes iver og tro på fremskridt og forbedring for Sydsudan.

31. juli 2016: Ugen har budt på dejligt "almindelige" ting, såsom at undervise i dental wiring i forbindelse med kæbefrakturer (på godt dansk - at sætte en simpel bøjleanordning på tænderne og snurre det hele sammen så den brækkede kæbe fikseres, indtil den er groet sammen) - kunne måske have været en fordel med en tandlæge til den undervisning? Jeg har også lært (og lært videre til de studerende), at man passende kan smøre en gå-gips ind i olie, så den kan holde til at blive våd, at næseblødninger der ikke vil stanse kan udtamponeres med et almindeligt kateter, og hvordan man sætter en tang på hovedet af folk med rygfrakturer, så de kan ligges i stræk. Jeg kommer rundt om lidt af hvert!

De studerende har i denne uge undret sig over, hvordan der dog kan være myg i Danmark, men ingen malaria, hvorfor vi i det hele taget ikke har nogle farlige dyr (jeg forsøgte at bringe hugorme og ulve i spil...), og så syntes de, at det lød meget suspekt, at vi havde et system, hvor man kunne taste et nummer ind og så kunne man få at vide hvor vedkommende havde boet, hvornår man havde været indlagt på sygehuset, og hvornår man havde fået sit kørekort☺

8. august 2016: Jeg har haft det ene hold clinical officers til test i forsknings-etik - og resultatet er på grænsen til det tragiske! Jeg ved ikke, om det er eleverne eller læreren, det er galt med. Jasper og jeg sad og læste svar op for hinanden - og besluttede os for at grine af det - det var alligevel for

komisk. (Bare lige et par eksempler: *Spørgsmål*: "The investigator is manipulative and applies pressure on the study participants while collecting data. Identify the issue" *Svar*: "Participants will be annoyed and leave the study." Eller *Spørgsmål*: "For a research project, children are the subjects. Identify the issue" *Svar*: Adults are dying. (.....!?!)) Jeg har ikke fået rettet det hele endnu, så jeg ved ikke, hvor mange der er dumpet, men et godt bud er minimum halvdelen.

I det syd-sudanesiske nyhedshjørne går der rygter om, at præsidenten har skudt vicepræsidentens søn - så der afventes, om nye kampe er på trapperne. Det er så tragisk, de historier vi dagligt hører. Heldigvis er der også helte-historier imellem, som den læge og jordemoder, der under de seneste beskydninger i hovedstaden Juba blev fanget i en klinik sammen med en fødende kvinde, der var ved at forbløde, og hvis liv de reddede, ved at blodtransfundere fra sig selv. Men der er lang vej til stabile og rolige forhold for verdens yngste land.

26. august 2016: Det lakker mod enden her i Kampala, og jeg har kastet mig ud i sidste omgang farmakologiundervisning – second line behandling af tuberkulose og behandling af spedalskhed – netop mine spidskompetencer (!) Godt, WHO har lagt retningslinjer tilgængeligt online!

Vi har haft en uge med tre undervisningsdage, inden der gik guild-week i den, hvor de studerende i tre hold dyster mod hinanden i alle mulige aktiviteter (fra normale ting som volley og fodbold til kunst (ved fortsat ikke helt, hvad den kategori går ud på) og historiefortælling). Det var en fest at være tilskuer til dagens fodboldkampe, sådan som de gik op i det. Det hele var meget officielt med dommer udefra (måske meget godt, at der var en udefra til at styre kamphanerne), hilsen på hinanden inden start og holdfoto. Men dog ikke mere reglementeret, end at fodboldkampen måtte afbrydes kortvarigt for at få en ged jagtet af banen, og at stregerne ikke var tegnet op med kridt, men med mel☺ Jeg kommer til at savne både studerende og kollegaer, og det skønne kaotiske liv, der leves dernede.

Det har været spændende, lærerige og udfordrende måneder i Uganda, og jeg er så taknemmelig for de studerende, jeg har mødt, og for de engagerede undervisere, der er ved projektet. De har rigtig meget brug for, at I bærer med i forbøn for både uddannelsesprojektet og situationen i Sydsudan. Projektet har også en del økonomiske vanskeligheder, så tak om I ligeledes vil bede for det, eller overveje selv at støtte, alternativt arrangere støtteindsamling i menighed eller lignende. Der kan findes meget mere information om projektet [her](#) eller ved at kontakte undertegnede.